

9 października 2012

Prababka włoskiej dynastii – Franciszka Krasińska z Maleszowej

Lisów, Maleszowa, Piotrkowice – to malownicze, wciąż jeszcze tajemnicze miejscowości, położone nieopodal Kielc, na terenie trzech gmin – Morawica, Pierzchnica i Chmielnik. Niegdyś wraz z innymi sąsiednimi osadami współtworzyły maleszowski klucz majątkowy stworzony w wiekach średnich przez rycerski ród Gryfitów, a który w końcu XVI wieku zakupiony został przez mazowiecki ród Krasińskich herbu Ślepowron. To właśnie z tego rodu wywodziła się Franciszka Wettyn – niedoszła królowa Polski, babka króla Sardynii, prababka pierwszego króla zjednoczonych Włoch. Sesja popularno – naukowa poświęcona jej pamięci odbędzie się w najbliższą sobotę i niedzielę w Piotrkowicach i Lisowie.

Pierwszym z Krasińskich, który na stałe zasiedlił maleszowskie gniazdo – był Gabriel Krasiński, starosta nowokorczyński (1651), kasztelan płocki (1654). Po zgonie pierwszej żony osiadł na stałe w Maleszowej doglądając własnych gospodarskich i rodzinnych spraw, ale oddawał się również sprawom publicznym posługując na sejmik opatowski. Jest on autorem XVII. wiecznego dzieła o długim tytule zaczynającym się od słów *Taniec Rzeczypospolitej Polskiej...*, opisującym wydarzenia polityczne w Polsce w okresie tzw. „potopu” szwedzkiego. Jego ostatnim potomkiem był Stanisław Krasiński, któremu Opatrzność darowała w miejsce oczekiwanego męskiego spadkobiercy – cztery córki, z których jedna, Franciszka, szczególnie zapisała się w dziejach rodziny, ale również Polski i Europy!

Franciszka Krasińska urodziła się 9 marca 1742 r. na zamku Maleszowa, ochrzczona została w kościele parafialnym w Piotrkowicach (w tym czasie pierwotna parafia w Lisowie została przyłączona do tejże parafii). Gdy skończyła wiek dziewczęcy – jako „świeżka partia” zapraszana była na salony – najpierw te prowincjonalne, a potem już „warszawskie”. Tam też poznała swoją pierwszą młodzieńczą miłość – Kazimierza Pułaskiego, późniejszego bohatera Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej.

Prawdopodobnie w warszawskim pałacu należącym do jej ciotki (siostry ojca), Zofii księżnej Lubomirskiej (dziś w tym miejscu stoi Hotel Bristol), zimą 1759 r. po raz pierwszy spotkała królewicza Karola, syna Augusta III Wettyna, króla Polski. Wielkim przyjacielem Karola był jej wuj Antoni książę Lubomirski, który jako jeden z pierwszych gratulował królewiczowi udanych zabiegów o tron księstwa Kurlandii i Semigalii (czyli dawnych Inflant). Spotkanie z

pewnością zaaranżowała jego małżonka, Zofia Lubomirska, u której zamieszkała w tym czasie Franciszka, uczęszczająca na pensję do Madame Strumle (przy ulicy Browarnej w Warszawie). W tym też czasie musiała poznać swego dalekiego kuzyna – Kazimierza Pułaskiego, którego rodzinny dworek znajdował się w tej samej parafii Św. Krzyża w Warszawie na Krakowskim Przedmieściu...

Młodzieńczy urok Franciszki (miała wówczas ok. 15 lat) zawrócił w głowie Karolowi. Zakochany Karol wkrótce oświadczył się – i został przyjęty – co stało się na zamku zwanym Zwierzyniec, wzniesionym nieopodal Janowca, w całkowitej tajemnicy, a już wczesną wiosną następnego roku doszło do równie cichego ślubu Franciszki i Karola w Warszawie (ojciec Franciszki i Antoni Lubomirski byli obecni jako świadkowie zawarcia aktu).

Świetnie zapowiadająca się jej kariera przy boku kandydującego na króla Polski męża, gwałtownie załamała się w dwa lata po ślubie. Najpierw Karol stracił tron Kurlandii, potem stronnictwa polityczne w ówczesnej Polsce uniemożliwiły mu skuteczną obronę planów objęcia polskiego tronu. Franciszka stanęła murem za swym mężem, uczestnicząc czynnie w powołanej do życia konfederacji barskiej, której celem było wsparcie zabiegów jej męża. W tej atmosferze mąż odsunął się od niej – królewiczowa polska, księżna kurlandzka, Franciszka Wettyn – opuszczona po śmierci ojca przez rodzinę i bliskich tułała się po klasztorach – mieszkała w Krakowie, Warszawie, po dworach i zamkach, m.in. w Opolu Lubelskim, Janowcu czy Sulgostowie. Gdy sprzedała swój rodowy Węgrów wiadome było, że już nie wróci do swych ojczystych stron – mieszkała potem w Saksonii by ostatecznie umrzeć w Dreźnie po ciężkiej chorobie.

Z jej smutnego małżeństwa pozostała córeczka Maria Krystyna Albertyna, która w roku 1797 poślubiła Karola Alberta księcia sabaudzkiego z rodu Carignan. Synem z jej pierwszego małżeństwa był Karol Emanuel, król Sardynii (1831-1849), a wnukiem – Wiktor Emanuel II (1820-1878), pierwszy król zjednoczonych Włoch!

Nadaremne szukać śladów po niedoszłej królowej Polski na terenie Lisowa, Maleszowej, Piotrkowic – zniknęły wszystkie. Walki wojsk pancernych faszystowskich Niemiec i ZSRR, jakie toczono były w okolicy jej domu rodzinnego – zamku Maleszowa (rozebranego jeszcze w początkach XIX w.), mocno uszkodziły kościół parafialny w Lisowie. Pozostała jednak oryginalna Kaplica św. Barbary z grobami jej przodków, jak również grób jej ojca, Stanisława Krasińskiego, znajdujący się w klasztorze w Piotrkowicach, pod Kaplicą Loreto. Duży obraz przedstawiający ślub Franciszki z Karolem wiszący w Kielcach na zamku – powędrował do Warszawy (dziś uznany za zaginiony).

Jej grób znajduje się w żeńskim klasztorze cysterskim Sankt Marienstern (po polsku:

Gwiazda Maryi) w mieście Panschwitz-Kuckau na terenie Niemiec (Saksonia). 15 VI 2012 r. delegacja z Muzeum Romantyzmu w Opinogórze udała się na zaproszenie strony niemieckiej do miejsca jej pochówku oraz zamku Esterschloss w Esterwerda, w którym dłuższy czas mieszkała (ponad 20 lat). W rocznice jej narodzin i śmierci w 2010 i 2011 r., w ramach Europejskich Dni Dziedzictwa, odbyły uroczystości, m.in. z mszami celebrowanymi w kościele parafialnym w Lisowie przy ołtarzu św. Barbary w Kaplicy Krasińskich, i w kościele klasztorным w Piotrkowicach – w intencji jej ojca, Stanisława z udziałem młodzieży, nauczycieli, dyrekcji szkół z Pierzchnicy.

13 października na zamku Tarnoskała w Piotrkowicach oraz dzień później w Szkole Podstawowej w Lisowie odbędzie się sesja popularnonaukowa poświęcona pamięci jej osoby, jak również niezwykle zasłużonej dla kultury polskiego narodu, rodziny Franciszki Krasińskiej. Serdecznie zapraszamy.

Program konferencji:

Piotrkowice 13 X 2012 r.

Godz. 8.30

Przemówienie marszałka województwa świętokrzyskiego Adama Jarubasa

Godz. 9.10 - 9.30

- Stanisława Maliszewska (Muzeum Romantyzmu w Opinogórze), Franciszka Krasińska (1742-1796) – zapomniana królewiczowa polska;

Godz. 9.30 -9.50

- Leszek Nowaliński (Muzeum Romantyzmu w Opinogórze), Rodzina Krasińskich na Mazowszu;

Godz. 9.50-10.10

- Aleksander Bowskało (Rosja), Linia biskupia Krasińskich w Rosji;

Godz. 10.10-10.30

- Łukasz Młynarski (Katolicku Uniwersytet Katolicki), Kościół i mauzoleum Krasińskich w Krasnem w okresie nowożytnym. Przyczynek do dziejów obiektu;

Godz. 10.30-10.50

- Hubert Mazur (Archiwum Państwowe w Kielcach), Materiały źródłowe przechowywane w Archiwum Państwowym w Kielcach dotyczące majątku Krasińskich z Maleszowej;

Godz. 11.10-11.30

- Cezary Jastrzębski (Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach), Organizacja parafialna w dobrach maleszowskich w XVIII stuleciu;

Godz. 11.30-11.50

- Dariusz Kalina (Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego), Zabytki nieruchome na terenie Dóbr Maleszowa; **Godz. 11.50-12.10**
- Łukasz Młynarski (Katolicki Uniwersytet Lubelski) Kilka uwag na temat wartości artystycznych i ideowych kaplicy grobowej Krasińskich przy kościele parafialnym p.w. św. Mikołaja w Lisowie;

Godz. 12.10-12.30

- Michał Wardzyński (Uniwersytet Warszawski), Artifices chencinenses. Miejsce i rola miejscowych warsztatów na tle produkcji kamieniarsko-rzeźbiarskiej w Rzeczypospolitej (koniec XVI – 1. poł. XVII w.);

Godz. 13.00-13.20

- Dariusz Kalina, Szkic do portretu Franciszki Krasińskiej;

Godz. 13.50-14.20

- Radosław Kubicki (Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach) Kobiety w polskiej tradycji i myśli politycznej. Kobieta a polityka – Elżbieta Sieniawska, Izabela Czartoryska, Barbara Sanguszko, Zofia Lubomirska, Franciszka Krasińska;

Godz. 14.20-14.40

- Grzegorz Wiatr (Kielce), Prace konserwatorskie przeprowadzone przy kaplicy św. Barbary przy kościele w Lisowie;

Godz. 14.40-15.10

- Krzysztof Skrzyszewski (właściciel zespołu dworskiego Maleszowa), Zespół dworski w Maleszowej – koncepcja zagospodarowania.

Lisów (Szkoła Podstawowa) 14.10.2012

Godz. 12.00

Uroczysta Msza Święta w kościele parafialnym w Lisowie p.w. Świętego Mikołaja

Godz. 13.15

Spotkanie z mieszkańcami parafii, miłośnikami historii i osoby Franciszki Krasińskiej. Pokaz multimedialny. Panel dyskusyjny.